

עין משפט
גזר מצוה

אָ אַ מ״מ פֿ״ז מהלכות תפלה הלכה טז טור א״ח סי' תקנ"ט וסי' תקע"ט:
ב ב מ״מ שס טור א״ח סימן תקנ"ט:

ג ג ג״מ פֿ״ז מהלכות ע״ז הלכה ו ופ״ה מהל' תפלה הלכה יד טוש"ע א"ח סי' קל"א סעיף ח בצה"ה:
ד ד ד ה מ״מ פ״ה מהל' תפלה הלכה יד ופ״ז מהלכות ע״ז הלכה ז:

ה ה ו מ״מ פ״ה מהלכות תפלה ה' יד טוש"ע א"ח סימן קל"א סעיף ח:

תורה אור השלם

א) לא תַעֲשֹׂוּ לָכֶם אֱלֹלִים וּפְסָל וּמוֹצָבִה לֹא תִקְיֹמוּ לָכֶם וְאֲבָן מוֹשָׁבִית לֹא תִתְּנוּ בְּאַרְצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עֲלֶיהָ כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: [ויקרא כו, א]

ב) וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל יְהוֹשֻׁעַ קָם לָךְ לָמָּה זֶה אַתָּה נֹפֵל עַל פְּנֶיךָ: [יהושע ג, י]

ג) וַתִּקַּד בַּת שִׁבְעָה אֶפֶס אֶרֶץ וַתִּשְׁתַּחֲוֶה לַמִּלֹּךְ וַתֹּאמֶר יְיָ אֱדֹנִי הַמֶּלֶךְ דָּוִד לְעַלְמִם:

[מלכים א' א, לא]

ד) וַיְהִי כַּכֹּלֹת שְׁלֹמֹה לְהִתְפַּלֵּל אֶל יְיָ אֵת פֶּלַת הַתְּפִלָּה וַתִּתְחַנֶּה הַזֹּאת קָם מִלְּפָנֵי מִזְבֵּחַ יְיָ מִכְּרַע עַל בְּרָכָיו וּבִכְּפוֹ פְּרָשׁוֹת הַשָּׁמַיִם:

[מלכים א' ח, נד]

ה) וַיֹּסֶפֶר אֶל אֲבִיו וְאֶל אֲחָיו וַיַּעֲר בּוֹ אֲבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה הַחֲלוּם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתָּ הַבּוֹא נִבּוֹא אֲנִי וְאִמְךָ וְאֶחָיִךְ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לָךְ אֶרְצָה: [בראשית לו, י]

רבינו חננאל

ואסיקנא הלכתא דולג והלכתא אמצעי דולג: מתני' ביו"ט חמשה וביורה"כ ששה וכו'. ואסיקנא נקוט האי כללא בידך כל דטפי מלתא מחבריה טפי בה גברא יתירא כר"ח ובמועד דאיכא קרבן מוסף קורין ד' ביו"ט דאסור בעשיית מלאכה ה' ביוה"כ דענוש כרת ו' בשבת דאסורו בסקילה ז': גופא רב איקלע לתענית צבור קם קרא בספרא במקום כהן ואפילו רב אמי ורב אמי כהני חשיבי מיכף הוו כייפי ליה ושמאלא דהוא כהן לא הוה התם תתח בריך חתים לא בריך. נפל כ"ע אאפיהו ורב לא נפל משום דרצפה של אבנים הוות קמיה דתניא ואבן משכית לא תתנו בארצכם. פ"י רצפה כדכתיב^[כ] על רצפת בהט ושש ודר וסוחרת וכדתינן^[כז] עמוד ופגפג על הרצפה וברצפה של אבני בית המקדש אתה משתחוה ולא ברצפה זולתי המקדש. ואקשינן אי הכי לכ"ע אסיר. ופרקינן קמיה דרב הואי. איבעית אימא פישוט ידים ורגלים הוה עביד רב וכדעולא דאמר לא אסרה תורה אלא פישוט ידים ורגלים. איבעית אימא מאי לא נפיל רב אאפיה משום דר' אלעזר דאמר אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו בצבור אא"כ נענה כיהושע בן נון שנאמר ויאמר ה' אל יהושע קום לך וגו': ת"ר קידה על אפים כריעה על ברכים השתחויה פישוט ידים ורגלים. וכולהו מקראי. לוי אחוי קידה קמיה דר' ונפל ואיטלע והאי גרמא ליה והא"ר אלעזר לעולם אל יטיח אדם דברים כלפי מעלה כו'. ואסיקנא בתחלת ר' א' ישמעאל רבי אמי בשם רבנן דתמן לא התירו השתחויה אלא לתענית צבור ובלבד על הצד. ר' ינאי זעירא בשם אבהתיה כל מי שיפול על פניו ואינו כשר כיהושע [שאם יפול על פניו] יאמר לו מן השמים קום לך אל יפול ובלבד יחיד על הצבור. רב מפקד בב"י רב אחא. ורב [אמין] מפקד לאינש בייתיה כד דהווין נפקין לתעניתא לא תהווין רבעין כאורחכון. ר' יונה ורב אחא רבעין על סטרהון. אמר ר' שמואל חמית ר' אבהו רבע כי אורחיה:

כב:

ושאין בהן ביטול מלאכה כגון ראש חדש קורין ארבעה. וקשיא דהא צפרק אין דורשין בחגיגה (דף יט. ושם) אמרינן ראש חדש יוכיח שיש צו קרבן מוסף ומותר צעשיית מלאכה וי"ל דודאי מותר הוא צעשיית מלאכה לאנשים אצל נשים אסורות צמלאכה לפי שלא פרקו מזמיהן צמעשה העגל^[כ]:

ולרב אשי מתני' מני לא תנא קמא ולא רבי יוסי דתניא כו' רבי יוסי אומר לעולם קורין שלשה ומפטיר אחד. וא"ת דלמא ר' יוסי היא והכי קאמר לעולם קורין שלשה והרביעי דהוי מפטיר אחד ולא צעי למימר אחד מן השלשה וי"ל דכי היכי דלת"ק ליכא למימר מפטיר אחד דהיינו רביעי דהא (ב) הוא ממעט צט' צאצ שהוא צשלישי וצרביעי יותר משני וה' דעלמא וא"כ מסתמא לא יחמיר צט' צאצ שהוא צצ' וה' לקרות רביעי ואינו מחמיר לקרות אלא להפטיר הכי נמי לר' יוסי הוי המפטיר אחד מן השלשה שקראו: **ואיבעית** אימא רב פישוט ידים ורגלים הוא דעבד כדעולא. וקשה וכי לא היה יודע (ג) דמאי לשנוי הכי וכי ס"ד מעיקרא שיהא אסור צלא פישוט ידים ורגלים וי"ל דמעיקרא אסר ליה מדרצנן צלא פישוט ידים ורגלים וצסוף קאמר ואיצעית אימא אין אסור מדרצנן ורצ פישוט ידים ורגלים הוא דעביד דאסור מן התורה ומיהו קשה ללשנא קמא דאסור מדרצנן צלא פישוט ידים ורגלים יש לתמוה על צתי כנסיות שלנו שיש צהן רצפה היאך נופל שלית לצור על פניו ונראה לי דמנצלי אצלויי וצהכי שרי והכי נמי משמע צסמוך דמייתי היא דפרק אין עומדין דצרכות (דף לד: ושם) דחזינן להו לאציי ורצא דמנצלי אצלויי כן פירש רצ האי גאון:

אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו. צירושלמי^[כ] מפרש היכא שמתפלל צשציל הצצור אצל צינו לצין עצמו שפיר דמי:

קידה על אפים. לא מכח הקרא הוא מפיק לה דהא כתיב נמי (ישעיה מט) אפים ארץ ישתחוו לך אלא הכי גמיר ליה מרציה (ד' דגצי לשון קידה שייך אפים^[כ]:

הני

אלעזר דאמר רבי אלעזר **י אין** אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא אם כן נענה כיהושע בן נון דכתיב ^[כז] ויאמר ה' אל יהושע קום לך [וגו'] תנו רבנן ^[כח] קידה על אפים שנאמר ^[כט] ותקד בת שבע אפים ארץ כריעה על ברכים וכן הוא אומר ^[ל] מכרוע על ברכיו השתחוואה זו פישוט ידים ורגלים שנאמר ^[לא] הבוא אני ואמך ואחיד להשתחות לך ארצה ^[לב] לוי אחוי קידה קמיה דרבי ואיטלע והא קא גרמא ליה והאמר רבי אלעזר לעולם אל יטיח אדם דברים כלפי מעלה שהרי אדם גדול הטיח דברים כלפי מעלה ואיטלע ומונו לוי הא והא גרמא ליה^[לג] אמר רב חיאי בר אבין חזינא להו לאבבי ורבא

הקורא עומד פרק שלישי מגילה

מייפק לא נפקי. הלכך לפניו צריך גזירה משום הנכנסין כדלמרינן לעיל^[כ] לאחריה לא צריך דלא חייש ליוצאין: זה הפלל כל שיש בו ביטול מלאכה לעם. צמה שהן מאחרין צצית הכנסת: כגון תענית צבור.

שמותר צמלאכה רוצ תענית לצור מותרין צמלאכה חוץ משל גשמים אמצעיים ואחרונים^[כז]: ותשעה באב. נמי מותר צמלאכה אלא צמקוס שנהגו^[כח]: ראשי חדשים. אין צו ציטול מלאכה כל כך שאין הנשים עושות מלאכה צהן^[כט] והכי נמי אמרינן צצמס' ראש השנה (ד' כג.) גצי משואות משום ציטול מלאכה לעס שני ימים ^[ל] ושמעמי מפי מורי הזקן ז"ל שניתנה להם מצוה זו צשציל שלא פירקו נומיהן צעגל (תוספות). ואני מצלמתי צפרק מ"ה דצרייתא דרצי אליעזר שמעו הנשים ולא רצו ליתן נומיהן לצעליהן אלא אמרו להן אתם רוצים לעשות פסל ומסכה שאין צו כח להציל ונתן הקצ"ה שכן של נשים צעולס הזה שיהו משמרות ראשי חדשים יותר מן האנשים ולעוה"צ הן עמידות להתחדש כמו ראשי חדשים שנאמר תתחדש כנשר נעורייכי ע"כ) ומקרא מסייעו דכתיב אשר נסתרת שס ציוס המעשה (שמואל א' כ) ותרגס יונתן ציומא דחולא והתס נמי גצי ר"ח קאי דקאמר ליה מתר חודש וקרי ליה לערב ר"ח יוס המעשה אלמא ראש חדש לאו יוס המעשה הוא ומועד נמי לאו ציטול מלאכה לעס שהרי צאין לצית הכנסת יותר מימות החול לפי שאין עושין צו מלאכה אלא צצצר האצד: ולרב אשי. דאמר זה הכלל דמתני' לאחריי נמי תשעה צאצ דלית ציה מוסף תפלת עננו: מתני' מני כו' חל להיות כו'. גצי תשעה צאצ תניא לה צצמעמא צתרייתא דמס' תענית: קורא אחד ומפטיר אחד. הקורא הוא הוי המפטיר: סימנא בעלמא. הא דהדר נקיט ליה צזה הכלל סימנא יהיצ לן כו': כל דטפי מילתא מחבריה. כל יוס העודף צצר מתצירו: לא אסרה תורה. צפסוק זה אלא שלא יעשו רצפת אצנים צצהכ"נ דוגמת של מקדש: לא בעי מטרח צבורא. שאס ילך יעמדו מפניו: פישוט ידים ורגלים^[ל]. כשהיה נופל על פניו ושאר הצצור לא היו עושין כן: לא משני. לא היה רוצה לשנות ממנהגו: ואיבעית אימא. לא היה רגיל ליפול על פניו (א) כלומר שהיה אדם חשוב ואינו נופל על פניו: אא"כ נענה. כלומר אא"כ צטות צמעשו שהוא נענה צתפלתו: למה זה אתה נופל על פניך. אלמא אין לו לעשות^[לז]: קידה. האמורה צכל מקוס אינה אלא על אפים: ארציה. משמע כולו שטות ארצה: אחוי קידה. נועץ גודליו ונשען עליהם ושוחה עד שנושק את הרצפה

והוא וליזיל לגבי ציבורא ולינפול על

גופא רב איקלע לבבל בתענית צבור קם קרא בספרא פתח בריך חתם ולא בריך נפול כולי עלמא אאנפייהו ורב לא נפל על אנפיה מ"ט רב לא נפיל על אפיה גרצפה של אבנים היתה ותניא^[לח] ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחות עליה עליה^[לז] אי אתה משתחוה בארצכם דאבל אתה משתחוה על אבנים של בית המקדש כדעולא דאמר עולא לא אסרה תורה אלא רצפה של אבנים בלבד אי הכי מאי איריא רב אפילו כולחו נמי קמיה דרב הואי וליזיל לגבי ציבורא ולינפול על אפיה לא בעי למיטרח ציבורא ואיבעית אימא רב פישוט ידים ורגלים הוה עביד וכדעולא דאמר עולא הלא אסרה תורה אלא פישוט ידים ורגלים בלבד וליפול על אפיה ולא ליעביד פישוט ידים ורגלים לא משני ממנהגיה ואיבעית אימא ^[לח] אדם חשוב שאני ^[לז] כדרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר **י אין** אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא אם כן נענה כיהושע בן נון דכתיב ^[כז] ויאמר ה' אל יהושע קום לך [וגו'] תנו רבנן ^[כח] קידה על אפים שנאמר ^[כט] ותקד בת שבע אפים ארץ כריעה על ברכים וכן הוא אומר ^[ל] מכרוע על ברכיו השתחוואה זו פישוט ידים ורגלים שנאמר ^[לא] הבוא אני ואמך ואחיד להשתחות לך ארצה ^[לב] לוי אחוי קידה קמיה דרבי ואיטלע והא קא גרמא ליה והאמר רבי אלעזר לעולם אל יטיח אדם דברים כלפי מעלה שהרי אדם גדול הטיח דברים כלפי מעלה ואיטלע ומונו לוי הא והא גרמא ליה^[לג] אמר רב חיאי בר אבין חזינא להו לאבבי ורבא

הקורא עומד פרק שלישי מגילה

מייפק לא נפקי. הלכך לפניו צריך גזירה משום הנכנסין כדלמרינן לעיל^[כ] לאחריה לא צריך דלא חייש ליוצאין: זה הפלל כל שיש בו ביטול מלאכה לעם. צמה שהן מאחרין צצית הכנסת: כגון תענית צבור.

שמותר צמלאכה רוצ תענית לצור מותרין צמלאכה חוץ משל גשמים אמצעיים ואחרונים^[כז]: ותשעה באב. נמי מותר צמלאכה אלא צמקוס שנהגו^[כח]: ראשי חדשים. אין צו ציטול מלאכה כל כך שאין הנשים עושות מלאכה צהן^[כט] והכי נמי אמרינן צצמס' ראש השנה (ד' כג.) גצי משואות משום ציטול מלאכה לעס שני ימים ^[ל] ושמעמי מפי מורי הזקן ז"ל שניתנה להם מצוה זו צשציל שלא פירקו נומיהן צעגל (תוספות). ואני מצלמתי צפרק מ"ה דצרייתא דרצי אליעזר שמעו הנשים ולא רצו ליתן נומיהן לצעליהן אלא אמרו להן אתם רוצים לעשות פסל ומסכה שאין צו כח להציל ונתן הקצ"ה שכן של נשים צעולס הזה שיהו משמרות ראשי חדשים יותר מן האנשים ולעוה"צ הן עמידות להתחדש כמו ראשי חדשים שנאמר תתחדש כנשר נעורייכי ע"כ) ומקרא מסייעו דכתיב אשר נסתרת שס ציוס המעשה (שמואל א' כ) ותרגס יונתן ציומא דחולא והתס נמי גצי ר"ח קאי דקאמר ליה מתר חודש וקרי ליה לערב ר"ח יוס המעשה אלמא ראש חדש לאו יוס המעשה הוא ומועד נמי לאו ציטול מלאכה לעס שהרי צאין לצית הכנסת יותר מימות החול לפי שאין עושין צו מלאכה אלא צצצר האצד: ולרב אשי. דאמר זה הכלל דמתני' לאחריי נמי תשעה צאצ דלית ציה מוסף תפלת עננו: מתני' מני כו' חל להיות כו'. גצי תשעה צאצ תניא לה צצמעמא צתרייתא דמס' תענית: קורא אחד ומפטיר אחד. הקורא הוא הוי המפטיר: סימנא בעלמא. הא דהדר נקיט ליה צזה הכלל סימנא יהיצ לן כו': כל דטפי מילתא מחבריה. כל יוס העודף צצר מתצירו: לא אסרה תורה. צפסוק זה אלא שלא יעשו רצפת אצנים צצהכ"נ דוגמת של מקדש: לא בעי מטרח צבורא. שאס ילך יעמדו מפניו: פישוט ידים ורגלים^[ל]. כשהיה נופל על פניו ושאר הצצור לא היו עושין כן: לא משני. לא היה רוצה לשנות ממנהגו: ואיבעית אימא. לא היה רגיל ליפול על פניו (א) כלומר שהיה אדם חשוב ואינו נופל על פניו: אא"כ נענה. כלומר אא"כ צטות צמעשו שהוא נענה צתפלתו: למה זה אתה נופל על פניך. אלמא אין לו לעשות^[לז]: קידה. האמורה צכל מקוס אינה אלא על אפים: ארציה. משמע כולו שטות ארצה: אחוי קידה. נועץ גודליו ונשען עליהם ושוחה עד שנושק את הרצפה

והוא וליזיל לגבי ציבורא ולינפול על

גופא רב איקלע לבבל בתענית צבור קם קרא בספרא פתח בריך חתם ולא בריך נפול כולי עלמא אאנפייהו ורב לא נפל על אנפיה מ"ט רב לא נפיל על אפיה גרצפה של אבנים היתה ותניא^[לח] ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחות עליה עליה^[לז] אי אתה משתחוה בארצכם דאבל אתה משתחוה על אבנים של בית המקדש כדעולא דאמר עולא לא אסרה תורה אלא רצפה של אבנים בלבד אי הכי מאי איריא רב אפילו כולחו נמי קמיה דרב הואי וליזיל לגבי ציבורא ולינפול על אפיה לא בעי למיטרח ציבורא ואיבעית אימא רב פישוט ידים ורגלים הוה עביד וכדעולא דאמר עולא הלא אסרה תורה אלא פישוט ידים ורגלים בלבד וליפול על אפיה ולא ליעביד פישוט ידים ורגלים לא משני ממנהגיה ואיבעית אימא ^[לח] אדם חשוב שאני ^[לז] כדרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר **י אין** אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא אם כן נענה כיהושע בן נון דכתיב ^[כז] ויאמר ה' אל יהושע קום לך [וגו'] תנו רבנן ^[כח] קידה על אפים שנאמר ^[כט] ותקד בת שבע אפים ארץ כריעה על ברכים וכן הוא אומר ^[ל] מכרוע על ברכיו השתחוואה זו פישוט ידים ורגלים שנאמר ^[לא] הבוא אני ואמך ואחיד להשתחות לך ארצה ^[לב] לוי אחוי קידה קמיה דרבי ואיטלע והא קא גרמא ליה והאמר רבי אלעזר לעולם אל יטיח אדם דברים כלפי מעלה שהרי אדם גדול הטיח דברים כלפי מעלה ואיטלע ומונו לוי הא והא גרמא ליה^[לג] אמר רב חיאי בר אבין חזינא להו לאבבי ורבא

הקורא עומד פרק שלישי מגילה

מייפק לא נפקי. הלכך לפניו צריך גזירה משום הנכנסין כדלמרינן לעיל^[כ] לאחריה לא צריך דלא חייש ליוצאין: זה הפלל כל שיש בו ביטול מלאכה לעם. צמה שהן מאחרין צצית הכנסת: כגון תענית צבור.

שמותר צמלאכה רוצ תענית לצור מותרין צמלאכה חוץ משל גשמים אמצעיים ואחרונים^[כז]: ותשעה באב. נמי מותר צמלאכה אלא צמקוס שנהגו^[כח]: ראשי חדשים. אין צו ציטול מלאכה כל כך שאין הנשים עושות מלאכה צהן^[כט] והכי נמי אמרינן צצמס' ראש השנה (ד' כג.) גצי משואות משום ציטול מלאכה לעס שני ימים ^[ל] ושמעמי מפי מורי הזקן ז"ל שניתנה להם מצוה זו צשציל שלא פירקו נומיהן צעגל (תוספות). ואני מצלמתי צפרק מ"ה דצרייתא דרצי אליעזר שמעו הנשים ולא רצו ליתן נומיהן לצעליהן אלא אמרו להן אתם רוצים לעשות פסל ומסכה שאין צו כח להציל ונתן הקצ"ה שכן של נשים צעולס הזה שיהו משמרות ראשי חדשים יותר מן האנשים ולעוה"צ הן עמידות להתחדש כמו ראשי חדשים שנאמר תתחדש כנשר נעורייכי ע"כ) ומקרא מסייעו דכתיב אשר נסתרת שס ציוס המעשה (שמואל א' כ) ותרגס יונתן ציומא דחולא והתס נמי גצי ר"ח קאי דקאמר ליה מתר חודש וקרי ליה לערב ר"ח יוס המעשה אלמא ראש חדש לאו יוס המעשה הוא ומועד נמי לאו ציטול מלאכה לעס שהרי צאין לצית הכנסת יותר מימות החול לפי שאין עושין צו מלאכה אלא צצצר האצד: ולרב אשי. דאמר זה הכלל דמתני' לאחריי נמי תשעה צאצ דלית ציה מוסף תפלת עננו: מתני' מני כו' חל להיות כו'. גצי תשעה צאצ תניא לה צצמעמא צתרייתא דמס' תענית: קורא אחד ומפטיר אחד. הקורא הוא הוי המפטיר: סימנא בעלמא. הא דהדר נקיט ליה צזה הכלל סימנא יהיצ לן כו': כל דטפי מילתא מחבריה. כל יוס העודף צצר מתצירו: לא אסרה תורה. צפסוק זה אלא שלא יעשו רצפת אצנים צצהכ"נ דוגמת של מקדש: לא בעי מטרח צבורא. שאס ילך יעמדו מפניו: פישוט ידים ורגלים^[ל]. כשהיה נופל על פניו ושאר הצצור לא היו עושין כן: לא משני. לא היה רוצה לשנות ממנהגו: ואיבעית אימא. לא היה רגיל ליפול על פניו (א) כלומר שהיה אדם חשוב ואינו נופל על פניו: אא"כ נענה. כלומר אא"כ צטות צמעשו שהוא נענה צתפלתו: למה זה אתה נופל על פניך. אלמא אין לו לעשות^[לז]: קידה. האמורה צכל מקוס אינה אלא על אפים: ארציה. משמע כולו שטות ארצה: אחוי קידה. נועץ גודליו ונשען עליהם ושוחה עד שנושק את הרצפה

והוא וליזיל לגבי ציבורא ולינפול על

מסורת הש"ס
עם הוספות

א) תענית כט: ג) [שנה קמו. וס"ג]. ג) תרי"ב בהר סימן קה, ד) [שנה גא. וס"ג]. ה) תענית יד: ו) צרכות לד: שיעו"ט טז: ז) עיין רש"י הוריות דף ד. ד"ה השתחוואה, ח) תענית כה. סוכה ג.. ט) [צרכות לד: ע"ש]. י) כא: כ) תענית דף יב: ל) פסחים דף נד: מ) ירושלמי תענית פ"א ה"ז, פ) ע"ש ברש"י ותוס', ס) עיין שפי"א, ע) כה, פ) [וע"ע תוס' חגיגה יח. ד"ה ר"ח ותוס' ר"ה כג. ד"ה משום ותוס' שנה כד. ד"ה או דלמא], צ) תענית פ"ב ה"ו ועיין רא"ש, ק) ע"ע תוס' ברכות לד: שבועות טז: ד"ה קידה, ר) אסתר א ג, ט) יומא יט ע"ב.

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה ואיצעית אימא וכו' על פניו כלל

שהיה אדם: (ב) תוס' ד"ה ולרב אשי וכו' דהא הוה ממעט צט' צאצ כשהוא חל צשלישי וצרביעי: (ג) ד"ה ואיצעית אימא וכו' לא היה יודע דבעי לשנויי: (ד) ד"ה קידה וכו' גמיר ליה מרציה ולא מייתי קרא אלא דגצי לשון קידה:

הגהות וציונים

א) בכת"י נוסף דתנן: ב) בכת"י נוסף זה הפלל לאחריי מאי: ג) בכת"י נוסף [במקום תיבת "לא"] לצאתויי מאי: ד) בכת"י הגירסא בארצכם אי אתה משתחוה אבל וכו' (וכ"ה בתו"כ): ה) בכת"י נוסף הוה עביד: ו) בכת"י נוסף בכח: ז) בכת"י נוסף וישבת (וכ"ה בתענית "עלית וישבת במדרס"):

ליקוטי רש"י

ומפטיר אחד. מאותן שלשה אחרון מפטיר מתוך שאין מוסיפין בחול יותר משלשה אנשים ולא צראש חדש על ארצעה שאין לנו הלוסיף אלא צצנת ציוס טוב כדמפרש צמגילה (כא). ולפיכך קורין שלשה דזמן ספר מורה הוא וצלאו הכי הוו קרו שלשה שהוא מתקנת עורא לקרות צצני וצחמישי כהן ולוי וישראל. קורא אחד ומפטיר אחד. אחר קורא והוא עצמו המפטיר [תענית כט:]. ואבן משכית. לשון כסוי כמו (שמות לג, כב) ושכוי כפי שמכסין הקרקע צלפת אצנים. להשתחות ע"ייה. אפילו לשמים לפי שהשתחוה צפשוט ידים ורגלים הוא ואסרה תורה לעשות כן חוץ מן המקדש לענוש כרת ו' בשבת דאסורו בסקילה ז': גופא רב איקלע לתענית צבור קם קרא בספרא במקום כהן ואפילו רב אמי ורב אמי כהני חשיבי מיכף הוו כייפי ליה ושמאלא דהוא כהן לא הוה התם תתח בריך חתים לא בריך. נפל כ"ע אאפיהו ורב לא נפל משום דרצפה של אבנים הוות קמיה דתניא ואבן משכית לא תתנו בארצכם. פ"י רצפה כדכתיב^[כ] על רצפת בהט ושש ודר וסוחרת וכדתינן^[כז] עמוד ופגפג על הרצפה וברצפה של אבני בית המקדש אתה משתחוה ולא ברצפה זולתי המקדש. ואקשינן אי הכי לכ"ע אסיר. ופרקינן קמיה דרב הואי. איבעית אימא פישוט ידים ורגלים הוה עביד רב וכדעולא דאמר לא אסרה תורה אלא פישוט ידים ורגלים. איבעית אימא מאי לא נפיל רב אאפיה משום דר' אלעזר דאמר אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו בצבור אא"כ נענה כיהושע בן נון שנאמר ויאמר ה' אל יהושע קום לך וגו': ת"ר קידה על אפים כריעה על ברכים השתחויה פישוט ידים ורגלים. וכולהו מקראי. לוי אחוי קידה קמיה דר' ונפל ואיטלע והאי גרמא ליה והא"ר אלעזר לעולם אל יטיח אדם דברים כלפי מעלה כו'. ואסיקנא בתחלת ר' א' ישמעאל רבי אמי בשם רבנן דתמן לא התירו השתחויה אלא לתענית צבור ובלבד על הצד. ר' ינאי זעירא בשם אבהתיה כל מי שיפול על פניו ואינו כשר כיהושע [שאם יפול על פניו] יאמר לו מן השמים קום לך אל יפול ובלבד יחיד על הצבור. רב מפקד בב"י רב אחא. ורב [אמין] מפקד לאינש בייתיה כד דהווין נפקין לתעניתא לא תהווין רבעין כאורחכון. ר' יונה ורב אחא רבעין על סטרהון. אמר ר' שמואל חמית ר' אבהו רבע כי אורחיה:

חשק שלמה על רבינו חננאל א) צ"ל ואסיקנא צירושלמי צפ' ר' ישמעאל ע"ז פ"ד הלכה א' רצ אמי וכו':